

טיוטת תקנות

א. שם התקנות המוצעות

תקנות המים (אמות מידה להקצאת מים לחקלאות), (הוראת שעה), התשע"ט-2019

ב. מטרת התקנות המוצעות והצורך בהן

בהתאם לכללי המים (הסדר מפורט לאזור קיצוב), התשע"ט-2019, קבעה מועצת רשות המים כי לשנת 2019, כמות המים השפירים לחקלאות שתעמוד לחלוקה במערכת הארצית, תהיה, בדומה לשנת ההקצאה הקודמת, עד 258 מיליון מטרים מעוקבים, באזור סובב כנרת - עד 73 מיליון מטרים מעוקבים ובאזור מעלה כנרת - עד 127 מיליון מטרים מעוקבים מים שפירים ובנוסף עד 75 מיליון מטרים מעוקבים למדגה מתועש.

נוכח הודעת מועצת רשות המים, ביום 5.3.2019, על תוספת מים לחקלאות באיזורים השונים, מוצע בתקנות אלו מודל להקצאת תוספת המים השפירים בשנת ההקצאה הנוכחית, המאזן בין שמירה על מקורות המים לשנים הבאות ובין צרכי החקלאים.

ג. להלן נוסח טיוטת התקנות המוצעות:

טיוטת תקנות מטעם משרד החקלאות ופיתוח הכפר:

תקנות המים (אמות מידה להקצאת מים לחקלאות)(הוראת שעה), התשע"ט-2019

בתוקף סמכותי לפי סעיף 25א לחוק המים, התשי"ט-1959¹ (להלן – החוק), אני מתקין תקנות אלה:

- הגדרות
1. בתקנות אלה –
- "אגודה חקלאית", "מושב עובדים", "כפר שיתופי", "קיבוץ שיתופי" ו-"מושב שיתופי" – כמשמעותם בתקנה 2 לתקנות האגודות השיתופיות (סוגי אגודות), התשנ"ו-1995²;
- "אזור מנותק" – כל אחד מאלה:
- (1) אזור עמק חרוד;

¹ ס"ח התשי"ט, עמ' 169; התשס"ו, עמ' 331.

² ק"ת התשנ"ו, עמ' 246.

(2) אזור עמק המעינות ;

(3) אזור בקעת הירדן ;

(4) אזור ים המלח והערבה ;

(5) אזור מחולה ;

"אזור מעלה הכנרת" – האזור המסומן אזור מעלה הכנרת במפה שבתוספת הראשונה לתקנות המים, שרשימת הצרכנים שבתחומו מפורסמת באתר האינטרנט של הרשות הממשלתית למים ולביוב שכתובתו אתר הרשות הממשלתית למים ולביוב ;

"אזור סובב כנרת" – האזור המסומן אזור סובב כנרת במפה שבתוספת הראשונה לתקנות המים, שרשימת הצרכנים שבתחומו מפורסמת באתר האינטרנט של הרשות הממשלתית למים ולביוב שכתובתו אתר הרשות הממשלתית למים ולביוב ;

"המערכת הארצית" – כל שטח מדינת ישראל למעט האזורים המנותקים, אזור מעלה הכנרת ואזור סובב כנרת ;

"הכמות הארצית" – כמות המים השפירים שהוקצתה לחלוקה באזור המערכת הארצית לפי סעיף 2א לכללי המים (הסדר מפורט לאזור קיצוב), התשע"ח-2018³ ;

"פעילות חקלאית" – ייצור צמחים וגידול בעלי חיים שתכליתו העיקרית היא הפקת תוצרתם לשיווק, וכן שלבי ריבוי, אקלום, שתלנות ומחקר ופיתוח של צמחים או בעלי חיים כאמור, לפי העניין ולרבות טיפול ראשוני כהגדרתו בתקנות המים ;

"יישוב חקלאי מתוכנן" – אגודה חקלאית, מושב עובדים, כפר שיתופי קיבוץ שיתופי, או מושב שיתופי שמושכרים או מוחכרים לו מקרקעין במסגרת משבצת בתנאי נחלה לפי החלטות מועצת מקרקעי ישראל ;

"יישוב מפונה" – כהגדרתו בחוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס"ה-2005 או חבר באגודה שיתופית המפורטת בתוספת א' לחוק פיצוי מפוני סיני, התשמ"ב - 1982

"מחוז המשרד" - מחוז המשרד שבתחומו עיקר הפעילות החקלאית של הצרכן הנוגע לעניין ;

"מיזם חקלאי" - פעילות חקלאית שלא במסגרת יישוב חקלאי מתוכנן ;

"מים שפירים" – מים שהוגדרו כאלה ברישיון ההפקה ;

"המשרד" – משרד החקלאות ופיתוח הכפר ;

"צרכן" – אדם או יישוב חקלאי מתוכנן הצורך מים לפעילות חקלאית לפי רישיון הפקה, ובלבד שהוא זכאי להשתמש בקרקע, שבעדה ניתנת ההקצאה, לפעילות חקלאית; "תקנות המים" – תקנות המים (אמות מידה להקצאת מים לחקלאות), התשע"ח - 2018⁴;

2. הקצאת מים שפירים באזור המערכת הארצית
על אף האמור בתקנה 2(ג) לתקנות המים, יחולו הוראות אלה:
(א) מכמות המים השפירים שתיוותר לאחר הקצאה לפי תקנה 2(א) לתקנות המים, ייועדו להקצאה 9 מליון מטרים מעוקבים לפי תקנות 4, 5, 7 ו-8 לתקנות המים.

(ב) יתרת הכמות תיועד להקצאה לפי תקנה 3.

3. אופן הקצאת תוספת מים שפירים מיתרת הכמות הארצית
על אף האמור בתקנה 11 לתקנות המים, יחולו הוראות אלה:
(א) לכל צרכן שהוא יישוב חקלאי מתוכנן או מיזם חקלאי באזור המערכת הארצית, למעט מיזם חקלאי שעיקר פעילותו גידול בעלי חיים, תוקצה לפעילות חקלאית תוספת מים שפירים, בשיעור עד מחצית מהפרש כמות המים השפירים שצרך בפועל בשנת 2017 לבין כמות המים השפירים שהוקצתה לו בשנת ההקצאה עד תחילתן של תקנות אלה, או בשיעור תוספת המים שניתנה לצרכן בשנת 2018 לפי תקנה 11 לתקנות המים, לפי הגבוה מביניהן.

(ב) כמות המים השפירים שתיוותר לאחר הקצאה לפי תקנה משנה (א), אם תהיה, תוקצה לצרכן כאמור שהגיש בקשה למתן תוספת יחסית של מים שפירים, על גבי טופס בקשה הערוך לפי הנוסח שבתוספת השמינית לתקנות אלה, עד תום 4 שבועות ממועד פרסומן של תקנות אלה, למחוז המשרד שבתחומו עיקר פעילותו החקלאית ובלבד שלא הגיש בקשה להעברת מים לפי תקנה 12(א) לתקנות המים.

(ג) כמות המים לפי תקנה משנה (ב), תוקצה לצרכנים בשיעורים עליהם יורה מנכ"ל המשרד או מי שיוסמך על ידו, לפי סדר העדיפות הבא:
(1) צרכנים אשר קיבלו תוספת מים שפירים בשנת 2016 או בשנת 2017;
(2) צרכנים אשר נטעו גידולים רב שנתיים לאחר יום 01.01.2017 ולא קיבלו תוספת מים שפירים בשנה שקדמה לשנת ההקצאה;
(3) צרכנים אשר כמות המים השפירים שצרכו בפועל בשנת 2017 או בשנת 2018, לפי הגבוה מביניהן, גבוהה יותר מכמות המים השפירים שהוקצתה להם לשנת ההקצאה, בניכוי תוספת המים שקיבלו לפי תקנת משנה (א).

4. הקצאת מים שפירים באזורים מנותקים ובאזור מעלה הכנרת וסובב כנרת
- על אף האמור בתקנה 3(ג) לתקנות המים, יחולו הוראות אלה :
 (א) מכמות המים השפירים שתיוותר לאחר הקצאה לפי תקנה 3(א) לתקנות המים, ייועדו להקצאה 2 מיליון מטרים מעוקבים לפי תקנות 4, 5, 7, 8 ו-10 לתקנות המים.
 (ב) יתרת הכמות תיועד להקצאה לפי תקנה 3, בשינויים המחויבים.
5. תוקף של תקנות אלה עד יום ג' בטבת התש"פ (31 בדצמבר 2019).

_____ התשע"ט (_____) (2019)

(חמ 3-4025)

אורי יהודה אריאל הכהן
 שר החקלאות ופיתוח הכפר

ד ב ר י ה ס ב ר

ההוראות שעניינן אמות מידה להקצאת מים לחקלאות קבועות בתקנות המים (אמות מידה להקצאת מים לחקלאות), התשע"ח-2018 (להלן: "תקנות המים").

בהתאם לכללי המים (הסדר מפורט לאזור קיצוב), התשע"ט-2019, קבעה מועצת רשות המים כי לשנת 2019, כמות המים השפירים לחקלאות שתעמוד לחלוקה במערכת הארצית, תהיה, בדומה לשנת ההקצאה הקודמת, עד 258 מיליון מטרים מעוקבים, באזור סובב כנרת - עד 73 מיליון מטרים מעוקבים ובאזור מעלה כנרת - עד 127 מיליון מטרים מעוקבים מים שפירים ובנוסף עד 75 מיליון מטרים מעוקבים למדגה מתועש.

כן נקבע בכללי המים, כי מנהל רשות המים רשאי, בתנאים שנקבעו ובאישור מועצת רשות המים, להוסיף כמויות מים לכמויות המפורטות לעיל, באמצעות מודל הגדלת ההקצאה, בהתאם לכמות הממטרים ובכפוף למגבלות הבאות: במערכת הארצית לא תעלה ההקצאה על 305 מלמ"ק, באזור סובב כנרת עד 82 מלמ"ק ובמעלה כנרת עד 144 מלמ"ק.

נוכח כמויות הממטרים הרבות בחודשים האחרונים, הודיעה מועצת רשות המים, ביום 5.3.2019, על תוספת מים לחקלאות באיזורים השונים, כדלקמן: 47 מלמ"ק יתווספו לכמות המים השפירים במערכת הארצית, 17 מלמ"ק לאזור מעלה כנרת ו-9 מלמ"ק לאזור סובב כנרת.

לאור הוראות כללי המים, מוצע בתקנות אלו מודל הקצאה לחלוקת תוספת המים השפירים בשנת ההקצאה הנוכחית, המאזן בין שמירה על מקורות המים לשנים הבאות ובין צרכי החקלאים.

להלן דברי ההסבר להסדרים השונים בטיוטת התקנות:

סעיף 1 קובעת הגדרות של מונחים בהם נעשה שימוש בתקנות.

סעיף 2 תקנה 2(ג) לתקנות המים קובעת כי בטרם חלוקת תוספות מים על פי תקנות אלה, יוקצו יתרות מים שפירים במערכת הארצית לצרכנים המגדלים בעלי חיים, מיזמים חדשים, צרכנים המבצעים פעולות מיון ואריזה ומיזמים שיקומיים. בטרם חלוקת תוספת המים שנקבעה בהחלטת מועצת רשות המים, מוצע להבטיח קיומן של רזרבות מתאימות ולקבוע מהי כמות המים אשר תיועד לכל אחד מהצרכים האמורים. לעניין זה, הקצאת מים לבעלי חיים במיזמים חקלאיים מבוצעת עד סוף חודש אוקטובר של שנת ההקצאה. נקלטים חדשים רשאים להגיש בקשה עד ליום 31 במאי של שנת ההקצאה ולאור הסדרת הפעיל על קליטה של מתיישבים חדשים אשר החלט בפעילות חקלאית חדשה ובכלל זאת קליטת מתיישבים מישובים מפונים אשר הושלמה עבורם הקצאת השטחים על ידי רשות מקרקעי ישראל, מוצע לייחד כמות מהתוספת במערכת הארצית לצרכנים אלו. בנוסף יוקצו יתרות מים לחלוקה למיזמים שיקומיים ולפעולות מיון ואריזה, הכל בהתאם להוראות תקנות המים. יתרת המים השפירים לאחר חלוקה זו תיועד להקצאה כתוספת מים לשנת ההקצאה על פי תקנה 3 לתקנות אלה.

סעיף 3 בשנת 2018, בהתאם לכמות המים המצומצמת שעמדה לחלוקה במערכת הארצית, הקצאת המים נקבעה בהתאם לצריכה בשנים 2015-2016, לפיה הגבוה מביניהם, ולא לפי רישיון ההפקה האחרון כפי שנעשה בשנים קודמות. הקצאת המים לשנת 2019 נקבעה בהתאם לרישיון ההפקה האחרון שהוצא בשנת 2018. בהתאם, קיימים צרכנים רבים במערכת הארצית שנקבעה להם הקצאה בחסר מאחר ולא שיקפה את הצריכה בשנת 2017 אשר לא הייתה ידועה עדיין במועד הקצאת המים לשנת 2018. על מנת להקטין את היקף הפגיעה בהשקיית מטעים, חולקו בשנת 2018 תוספות מים מצומצמות וזמניות. לאור האמור, מוצע בשנת 2019 לתת תוספת רוחבית לכלל הצרכנים, בשיעור עד מחצית מהפרש כמות המים השפירים שצרכו בפועל בשנת 2017, לבין כמות המים השפירים שהוקצתה להם לשנת ההקצאה, או בשיעור תוספת המים שניתנה לצרכנים בשנת 2018, לפי הגבוה מביניהן.

כמו כן מוצע לתת אפשרות להגיש בקשה לתוספת עם עדיפות לקריטריונים הבאים:

צרכן אשר קיבל תוספת מים שפירים בשנת 2016 או בשנת 2017 : ההנחה היא שצרכני מים לחקלאות אשר ביקשו וקיבלו תוספות מים בשנים אלו, לאחר בדיקה מקצועית שבוצעה במשרד החקלאות, זקוקים להמשך צריכת המים לשם מימוש הפיתוח החקלאי שתוכנן על בסיסה ולכן מוצע להעניק להם תעדוף גבוה בחלוקת תוספות המים.

צרכן אשר נטע גידולים רב שנתיים לאחר יום 01.01.2017 : מטעים צעירים זקוקים לכמות מים הולכת וגדלה בהתאם לקצב גידולם. מאחר ונתון הצריכה של שנת 2017 אינו משקף את צריכת המים הדרושה למטעים אלו אשר הגיעו לשלב בוגר, מוצע להעניק להם עדיפות בחלוקת התוספות.

צרכן אשר כמות המים השפירים שצרך בפועל בשנת 2017 או בשנת 2018, לפי הגבוה מביניהן, גבוהה יותר מכמות המים השפירים שהוקצתה לו לשנת ההקצאה, בניכוי תוספת המים שקיבל לפי התעדוף לעיל: במידה והכמות הנוספת שתוקצה באופן רוחבי לא תהא מספקת, מוצע לתת אפשרות לצרכנים אלו להגיש בקשה לתוספת יחסית נוספת בהתבסס על היקף צריכת המים שלהם בשנים 2017 ו-2018.

סעיף 4 בדומה למערכת הארצית, מוצע כי גם באזורים המנותקים, באזור מעלה כנרת ואזור סובב כנרת ייועדו יתרות מים לחלוקה בהתאם להוראות תקנות המים. מאחר והכמות באיזורים אלו קטנה יותר מהכמות שנוספה למערכת הארצית, מוצע כי מסך היתרה יוקצו 2 מלמ"ק לחלוקה בהתאם להוראות תקנות המים. יתרת הכמות תחולק לצרכנים הקיימים באופן רוחבי ובכך להקטין את הקיצוץ שהם מיישמים בחמש השנים האחרונות.